

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОСВІТА І ЗДОРОВ'Я ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ

ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ,
СПОРТУ І ЗДОРОВ'Я

Український державний університет
імені Михайла Драгоманова

2024 р.

УДК 37.016:613]:005.745
0-72

Матеріали VI Міжнародного симпозиуму «Освіта і здоров'я підрастаючого покоління»: Зб. наук. Праць / За ред. Білик В.Г. Вип. 6. К.: Алатон, 2024. 227 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Андрущенко Віктор Петрович – ректор Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, академік НАПН України, Член кореспондент НАН України, доктор філософських наук, професор.

Тимошенко Олексій Валерійович – декан факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я, Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор.

Білик Валентина Григорівна – завідувачка кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор.

ISBN 978-617-7834-38-9

© Редакційна колегія, 2024
© Автори статей, 2024
© Видавництво «Алатон», 2024

розміщено заклад оздоровлення, правильно організоване харчування та повноцінний сон [1].

Дитячі заклади оздоровлення та відпочинку – це важливий складник системи

безперервної освіти, що може надавати оптимальні можливості для розвитку особисті дитини та сприяти покращенню її здоров'я.

Список використаних джерел

1. Бартків О.С., Грановський В.Г., Дурманенко Є.А. Оздоровчовиховна діяльність у літньому дитячому таборі. Монографія /за ред. П. М. Гусака. Луцьк : ФОП Захарчук В.М., 2013. 204 с.

2. Закон України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» від 4 вересня 2008 року № 375-VI. URL: www.zakon.rada.gov.ua. (дата звернення 25.03.2024)

3. Закон України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 року № 2402-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=2402-14> (дата звернення 25.03.2024)

4. Конвенція ООН про права дитини. URL: <http://www.khpg.org/index.php?id=1095243536>. (дата звернення 25.03.2024)

ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я УЧНІВ 6-7 КЛАСІВ

Хижняк Микола Сергійович

студент 2 курсу магістратури спеціальності Середня освіта «Здоров'я людини», Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Білик Валентина Григорівна

завідувачка кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації, Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор

Шеремет Інеса Володимирівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Пошук ефективних шляхів формування здорового способу життя підрастаючого покоління обумовлена тим, що саме в молоді роки відбувається сприйняття певних норм та зразків поведінки, накопичення відповідних знань та вмінь, усвідомлення потреб і мотивів, визначення ціннісних орієнтацій, інтересів і уявлень. Пріоритет формування здорового способу життя у дітей та молоді визначається ще й тим, що це один з найважливіших факторів, який детермінується визначальною роллю здоров'я цієї категорії населення у створенні здорового майбутнього країни.

Сьогодні вкрай важливо під час навчання в школі навчити дитину самій піклуватися про власне здоров'я, сформувані в неї установки на його підтримку. Основними шляхами досягнення цієї мети є поєднання повноцінного викладання предметів нової освітньої галузі «Основи

здоров'я і фізична культура» зі створенням емоційно і фізично сприятливого середовища у школі і сім'ї, мотивація усіх суб'єктів виховного процесу до здорового способу життя [2].

Мотивація учіння відіграє важливу роль у становленні особистості, адже без неї неможлива ефективна учбова діяльність та розвиток здатності і потреби до самовдосконалення, саморозвитку, самоосвіти. Саме у шкільному віці закладається основа для подальшого учіння школяра і часто від бажання вчитися у школі залежить і прагнення до учіння у подальшому житті. Проблема мотивації досліджується у психології досить широко (С. Рубінштейн, О. Леонтьєв, Л. Божович, Г. Костюк, П. Якобсон, Х. Хекхаузен, Є. Ільїн, М. Матюхіна, А. Маркова, Т. Гордєєва, Ю. Гільбух, М. Боришевський, С. Максименко, В. Семиченко, Ю. Швалб та ін.), але незважаючи на велику

кількість робіт у цій галузі, її не можна вважати повністю вирішеною.

Значний внесок у вивчення проблеми мотивації учіння у школярів зробили вітчизняні вчені М. Алексєєва, О. Скрипченко, М. Дригус, Н. Зубалій, С. Дрозденко, Н. Пророк та ін. Зокрема, розкриті структурні, змістовні та динамічні характеристики мотивів учіння дітей шестирічного віку, особливості та тенденції розвитку ставлення до учіння у молодших школярів з різною успішністю, умови цілеспрямованого формування позитивної мотивації учіння. Складність дослідження мотивації зумовлена тим, що учень спонукається до учіння комплексом мотивів, які не лише збагачуються взаємно, але й протистоять один одному. Мотивація формується, змінюється і перебудовується в процесі діяльності. Тому перед педагогами сучасної школи стоїть досить важливе завдання знайти нові шляхи формування позитивної мотивації школярів до здійснення учбової діяльності [1].

Проблема мотивації і мотивів поведінки та діяльності – одна із стрижневих у психології. Мотивація – одне з базових понять, що використовується для пояснення рушійних сил поведінки, діяльності людини. Мотиваційна сфера – ядро особистості, що включає систему мотивів (мотивацію) у їх супідрядному взаємозв'язку (ієрархії). Дослідження мотивів у психології відбувається за різними напрямками, а саме через складання їхніх класифікацій, феноменологічний опис, побудову структури окремих мотивів. Таким чином, класифікаційний, феноменологічний і структурний підходи, маючи власну специфіку, є взаємодоповнюючими та взаємопроникаючими.

Ефективність учбової діяльності безпосередньо залежить від мотивів, які спонукають учня до активності і визначають її спрямованість. Будучи невід'ємним компонентом учіння, мотивація чинить вплив як на перебіг, так і на ефективність діяльності школярів. Учбова діяльність дитини стимулюється не одним мотивом, а цілою системою різноманітних мотивів, які переплітаються, доповнюють один одного, перебувають у певному співвідношенні між собою. В учбовій діяльності школяра мотивація виконує спонукальну, організуючу і смислоут-

ворюючу функції. Мотиви є наслідком психологічної переробки дитиною тих впливів, які надходять від сім'ї, школи, громадських установ і зумовлюються усвідомлюваним чи недостатньо усвідомлюваним ставленням до них залежно від вікових та індивідуальних особливостей дитини [3].

Мотивація учіння відіграє важливу роль у становленні особистості, адже без неї неможлива ефективна учбова діяльність та розвиток здатності і потреби до самовдосконалення, саморозвитку, самоосвіти. Саме у молодшому шкільному віці закладається основа для подальшого учіння школяра і часто від бажання вчитися у початковій школі залежить і прагнення до учіння у середніх та старших класах. Педагогічна наука і шкільна практика підтверджують, що найбільш успішно навчання учнів здійснюється за умови їх позитивного ставлення до навчальної діяльності. Тоді вони докладають багато зусиль для засвоєння знань, оволодіння вміннями і навичками, уважні на уроках, намагаються якомога краще виконати навчальні і трудові завдання.

У психології під мотивом розуміють те, що спонукає людину до діяльності і надає цій діяльності осмислення. Спроможність особистості успішно виконувати ту чи іншу діяльність не існує поза зв'язком з тим, що спонукає її до цього. Від сили спонукань значною мірою залежить енергія і продуктивність будь-якої роботи людини. Корінними спонуканнями є різноманітні потреби людини, на основі яких у ході діяльності виникають інтереси, почуття та інші мотиви. Мотиви характеризують тенденції, спрямованість діяльності людини, її ставлення до тієї чи іншої справи, життєву значущість справи для неї. Особливий інтерес становлять мотиви навчальної діяльності. Від них залежить, чим є для школяра навчальна діяльність, що він засвоює, що бере з неї [1].

Надзвичайно важливим для школяра є мотив розуміння. Успіх розуміння залежить від спонукальних мотивів. Основними спонуканнями є потреби людей, їхні інтереси, допитливість, жадоба до знань. У розумовій діяльності школярів дуже важливу роль відіграють такі її мотиви, як потреба зрозуміти, допитливість, інтерес до науки,

любов до знання, до книжки, усвідомлення необхідності ґрунтовно засвоїти знання з різних предметів, почуття відповідальності за їх засвоєння тощо. Серед них виокремлюємо мотиви широкого соціального характеру (обов'язку перед сім'єю, школою, б) усвідомлення важливості освіти для себе і для суспільства, держави тощо) і мотиви, безпосередньо зв'язані з навчальною діяльністю (інтереси до різних шкільних предметів, прагнення до знань, потреби в них, бажання вчитися тощо) [3].

Соціальні мотиви полягають у бажанні отримати знання, щоб бути корисним суспільству, у бажанні виконати свій обов'язок перед батьками, друзями, у розумінні необхідності вчитися, щоб здобути професію і вижити в умовах ринкової економіки тощо. Сюди ж відносяться і мотиви, які полягають у бажанні зайняти певне місце у стосунках з іншими людьми, одержати їхнє схвалення, заслужити у них авторитет.

Список використаних джерел

1. Вікова і педагогічна психологія: Навч. посіб. /О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. 2-ге вид. К.: Каравела, 2008. 400 с.

2. Канюк С.С. Психологія мотивації: Навчальний посібник. К.: Либідь, 2002. С. 238-248.

3. Малихіна О. Особливості мотивації учіння дітей молодшого шкільного віку // Початкова школа. № 7. 2002. С.51-54.

ЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВОЇ ПОВЕДІНКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Хрентак Наталія Вікторівна

викладач, керівник групи Полтавського базового медичного фахового коледжу

У сучасному світі військові конфлікти і збройні сутички стають все більш поширеними. Ці нестабільні умови не лише вносять негативний вплив на економіку та політику країн, але й суттєво впливають на психічне та фізичне здоров'я населення, зокрема дітей та здобувачів освіти.

Освіта грає ключову роль у забезпеченні здоров'я та безпеки молоді під час воєнного конфлікту. В даному дослідженні ми розглянемо теоретичні аспекти навчання збереженню здоров'я та безпечної поведінки здобувачів освіти в умовах війни та надамо практичні рекомендації для педагогів, батьків та інших зацікавлених осіб.

Військові дії можуть викликати серйозний стрес у дітей та молоді. Психологічна підготовка та підтримка стають надзвичайно важливими. Педагоги та батьки повинні бути освіченими щодо психологічних реакцій на стрес та надавати дітям підтримку та розуміння. Умови військового конфлікту можуть суттєво підірвати психологічне благополуччя дітей та молоді. Вони стикаються зі страхом, тривогою, депресією

та іншими негативними емоціями через постійний стан нестабільності та загрози. Діти та молодь можуть демонструвати різноманітні форми психічних реакцій, такі як втрата інтересу до навчання, агресивність, ізолюваність або навіть психосоматичні прояви.

Педагоги та батьки повинні бути освіченими щодо цих психологічних реакцій та мати навички впізнавання та ефективного управління ними. Важливо створити безпечне та підтримуюче середовище, де діти та молодь можуть відчувати підтримку та розуміння. Проведення групових чи індивідуальних сесій психологічної підтримки, включення у розмови та діалоги з учнями та студентами про їхні емоції та страхи, а також навчання стратегій копінгу та емоційної регуляції можуть бути ефективними інструментами в управлінні стресом під час військового конфлікту.

Освіта може грати важливу роль у формуванні резильєнтності – здатності відновлюватися після стресу та адаптуватися до складних умов. Резильєнтність — це біо-